ПРАБЛЕМЫ НАВУКОВА-ДАСЛЕДЧАЙ ПРАЦЫ СТУДЭНТАУ НА КАФЕДРЫ XIMII БрДУ

МЛ1. Ярчак, Л.А. Брэзоуская, Б.С. Шаучэнка
(Брэсцю дзяржауны универс1тэт)

На1фыканцы 1995 г. Брэсцю педагаг1чны шстытут атрымау статус ушверспэта. На сёння БрДУ - адзшая вышэйшая навучальная устшюва Науднёва-Заходняга рэпёна Беларус!, якая рыхтуе спецыягастау па ун1верс1тацкай праграме. Ад стану адукащн студэнтау БрДУ у значнай стут1еш залежыць навукова-тахшчны прагрэс рэпёна на бшжэшпыя дзесящгоддз!. Значны уклад у сгварэнне творчага пагэнцыялу рэпёна можа унсс!^ кафедра xiMii Бр/ГУ XiMifl бьша і застаецца адным з магутных рухавкоу навукова-хэхш'шш а прагрэсу. Дзеля прыкладу, можна нагадаць, што дасягненш сучаснай радыёэлек1рогага, камн'ютэрнай тэхнта і imii., без яюх мы не уяуляем сёиняшняга жьнда, грунтуюцца усяго толью на адной xiAiiHHaJi рэакцьи - рэакщы! афьшаиня лёгкалятучых краменьарган1чных злучэнняу.

Агульнай праблемай выкладання х1м1чных дысцыплшау у вышэйшых навучаньных установах Беларус1 (як і иппых Краiii свету) з'яуляецца iMK/iieae павел{чэ1ше аб'ёму ведау. Аб'ём шфармащл! ужо не можа быць ахоплсны падручюкам! і дапаможнікамі. Больш таго, мнопя з **ix** пасгіяваюць састарыцца яшчэ да таго, як "пабачаць свет". У тагах варунках навукова-даследчая праца студэнтау з'яуляецца ц1 не адз1ным выйсцем з гэтага станов1шча. Лвшюдваючы навейшым! тэарэтгычньм і нраюгычным! ведам! у якой-нсбудзь вузкай вобласщ даследавання, студэнты дапасо^аюць **ix** вельм! грунтоуным1 ведам! за кошт абмену 1нфармацыяй падчас семшарск1х заняткау, павуковых паседжанняу кафедры **i** факультэта, рэпянальных канферэнцый, м1жнародных **ciMnosiyMay.** Таму, на нашу думку, па меры магчымасщ, да иавукова-даследчай працы патрэбна далучаць як мага болей студэнтау. Иавукова-даследчая праца студэнтау, як1я набываюць х1м1чную спецыяяьнасць, 1рун**[уецца** на **xiMi4iftiM С1нгэзе.** Х1м1чны ж с1нтэз пафабуе значнай канцэ1працып cinay і часу выкладчыкау, сродкау на рэагенты, лабараторнае Щклю і абсталяванне. На жаль, Beju.Mi складаная дадатковая Іпматгадзінная праца выкладчыка са студ.энтам1, якая вымагас, у адпаведнасц! з тэхшкай бяспсю, пастаяннай прысутнасщ выкладчыка падчас **С1нтэзау,** яюя часам бываюць непрадказальным! **у** паводзшах, а111як не ул1чваецца **у** нормах часу выкладчыцкай дзейнасщ. Тая ж норма часу, якая адведзена прафесарска-

выкиадчыпкаму складу на дыпломныя (30 гад:«н) і курсавыя (6 гадзін) драны, ашяк не адпавящае рэальнай затраце cLiiay. Яшчэ болъш складанае станов1шча са сродкам! забсспячэння матарыяльнага грунту навуко)!а-даследчага і навукова-адукацыйнага пранэсу. 1х няма. Яны не гфадугледжаны М11пстэрствам адукацы! Рэспубл1ю Беларусь. Гаюм чынам, магчымасщ навукова-даследчай і навукова-адуканыйнай дзейнасц! студэт-ау на кафедры **xiMii** БрДУ вельм! абмежаваныя.

І апошняе. Вел1зарны творчы патэнныял то1ць у сабе выкладанне прыродазна>"£Ых прадмегау, у там л1ку і xiiviii, на роднай мове. Усе крашы свету да^о гэта зразумел! і не выкарыстоуваюць для базапай адуканьн школьшкау і студэнтаз^ замежн>ю мову. Толью на Беларус! 1ая справа чамусьщ не бярэцца над 5^агу. Варта, аднак, **Hai** адаиь, што дзещ ад иараджэння маюць права на адукацьпо на ро/щай (а для нацыянальных меньшасцяу - на дзяржаз?най) мове. Большая ж часгка дзяцей пазбаулена гэтага права. Вел1зарнейгаыя сродю, як1х па^^сюдна не ханае, расходуюцца дарэмна. Атрымл1ваючы пасведчанн!, атэстаты аб заканчэнн! школ, дзещ не могуць ашсаць большую частку з'яу на роднай мове, бо прыродазнаучыя прадметы на ёй не выкладшоцца. Таму у жыцщ яны пазбягаюнь карыстацца мовай, якой не валодаюць. Пры **yciM** жаданш, авалодаць рускай мовай на узроуш рас1ян яны таксама не могуць. Таму надобная с1стэма адукацы» вынрацоувае у моладз! стан уласнай ненаунанэннасщ, гфыводзиц. да ncixi4Hara надлому, зрыву, ак'1-а5' вандал1зму.

У заключэню, мабыць, адзш прыютад выкарыстшшя навукова-тахш-шай думю **HaiiibiMi** продкам1, яи нрыйшоу да нас разам з мовай праз 7ысячагоддз!: слова "калодзеж" з адпаведнаи назван прафеси "калодзсжны" і сучас1гам1 прозвшгчам! нашчадкау майстроу па збудавашпо калодзежау. Само слова дае тлумачэ}1не, што для здабычы вады шахтным спосабам выкарыстоувалкя дзежы, састауленыя кодам. Па такому ж прынцыну, але з жалезабетонных колыщу-колау, майструюць калодзсжы і у наш час. Рускамоунае слова "колодец" (пэуна запазычанае з беларускай мовы) шаякай wxн1чнай 1нфармацьп не нясе і этыма,1аг1чна не расшыфроуваецца.

У ирамове будуць зроблены некаторыя параунанн! з **навукова**-даследчай гфацай студэнтау у Латвн, Польшчы, Нарвеп!.